

Sak 11-21 Kvote for betinget skadefelling av jerv i region 3 Oppland i 2021

Sekretariatet tilrår at rovviltnemnda i region 3 fatter vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i region 3/Oppland på inntil 4 dyr.

1. Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, legger rammen for forvaltningen av naturressursene, jf. § 1. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 18. (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene)

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom.
- c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning.

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Roviltforskriften

Roviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for jerv, gaupe, jerv og ulv, mens de regionale bestandsmålene for jerv er gitt i § 4 første ledd bokstav c: Region 3 – Oppland – skal ha 5 ynglinger av gaupe, 4 ynglinger av jerv.

Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har roviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11.

Ved vurdering om nemnda har myndighet legges data om de siste 3 siste års yngling for jerv til grunn, jf. § 7 første ledd, andre og tredje punktum. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Roviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. roviltforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å

avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Rovviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriften henholdsvis §§ 8 og 13, og fellingstillatelse gis av Fylkesmannen innenfor den kvote og de vilkårene som er satt, jf. § 9, og føringer gitt i rovviltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut ifra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen. Vedtak om skadefelling er frikoblet fra grunneierretten.

Om lisensfelling

Lisensfelling av fredet rovvilt er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b og c, jf. rovviltforskriften § 10. I rovviltforskriften § 10 framgår det at «dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan en rovviltnemnd fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.»

Bestandssituasjonen for jerv 2021

I perioden 2018-2020 er det påvist henholdsvis 4-8-7 årlige ynglinger av jerv i fylket, med et gjennomsnitt på 6,3 årlige ynglinger (fig.1). Årets yngleregistrering av jerv pågår enda. Pr. 29. april er det påvist 5 ynglinger i Oppland.

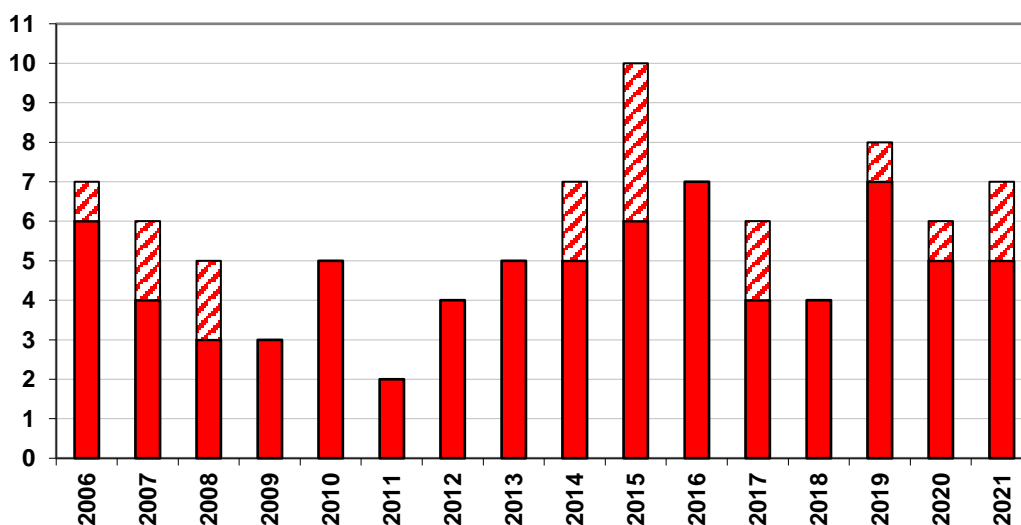

Fig 1: Registrerte ynglinger av jerv i Oppland 2005-2021. Registreringen i 2021 er ikke ferdig, men det er så langt påvist 5 ynglinger pr.29. april. Hiuttak det enkelte år er markert med skravur.

Andre relevante opplysninger:

Det ble felt 2 jerv under årets lisensfelling 2020/21 (Ringebu og Søndre Land kommuner) – kvoten var på 12 dyr/5 hunddyr (figur 2).

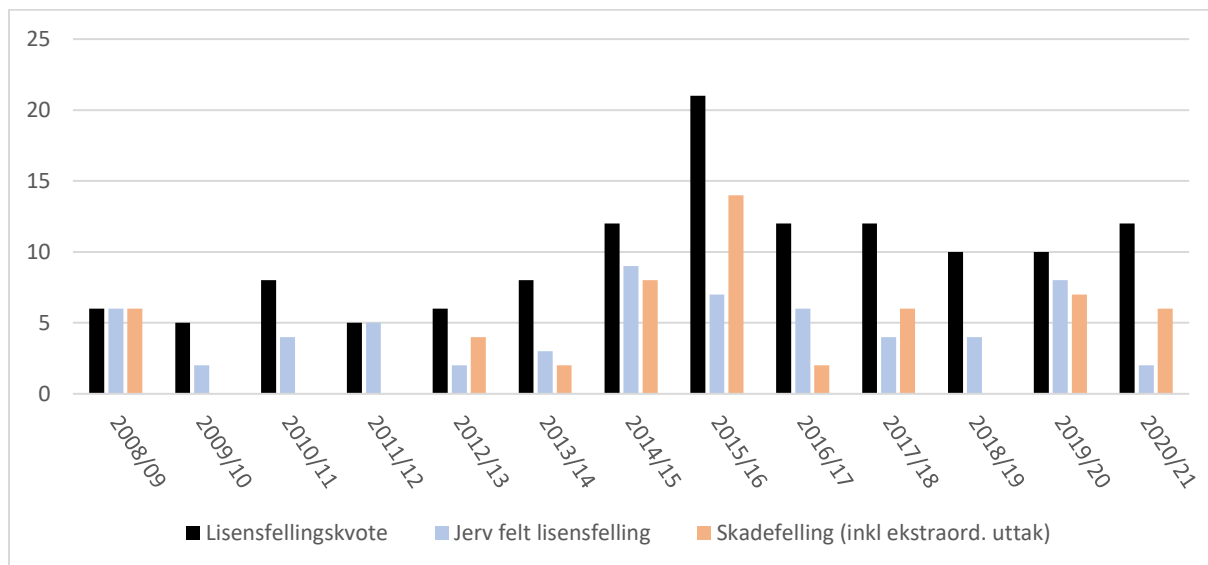

Fig 2. lisensfellingkvoter og uttak jerv Oppland region 3.

Det er til nå foretatt to ekstraordinært uttak våren 2021 i regi av Miljødirektoratet; Det er avlivet ei tisper med 2 valper i Storfjellet i Ringebu kommune, og ei tisper med 2 valper i Lordalen i Lesja kommune (tab. 1).

Det er ellers påvist ynglinger i Vuludalen-Musvoldalen (Sør-Fron) og Mysubytta og Strynefjellet – begge i Skjåk. SNO-Oppland holder Miljødirektoratet direkte oppdatert på status for yngleregistreringsarbeidet framover. Rovviltnemnda v/leder blir løpende orientert.

Tab. 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv på kjente ynglelokaliteter fra 2010-21. Grønn farge er ynglinger innenfor yngleområdet jf. forvaltningsplan. Registreringsarbeidet er ikke ferdig i 2021. *) Hiuttak foretatt etter vedtak i Miljødirektoratet.

	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
NOP 001 Skamsdalen (Lesja - N)				x						x		
NOP 002 Svartdalen (Lesja - N)					x		x					
NOP 003 Grøndalen (Lesja - N)					x	x						
NOP 004 Lordalen (Lesja – S)	x			x	x	x	x	x			x	x*)
NOP 005 Haverdalen (Dovre)			x	x		x						
NOP 006 Einbuggdalen (Dovre)										x		
NOP 007 Vulu- Musvoldalen (Sel)			x			x		x				x
NOP 008 Samdalen (Ringebu)	x					x*						
NOP 009 Storfjellet (Ringebu)					x*						x*)	x*)
NOP 010 Tjønnseterfjellet (N-Fron)	x											
NOP 011 Dalsida Vest (Lesja – N)							x		x			
NOP 012 Torddalen (Skjåk – N)												
NOP 013 Kjølén (Lesja/Lom)				x	x	x*	x			x	x	
NOP 014 Visdalen (Lom)						x	x	x	x	x		
NOP 015 Mysubytta (Skjåk – S)	x	x	x			x	x		x		x	x
NOP 016 Lundadalen (Skjåk – S)			x			x*		x	x	x	x	
NOP 017 Sikkilsdalen (N-Fron)							x	x*				
NOP 018 Langsua	x	x				x*						
NOP 019 Jetta (Vågå/Dovre)				x								
Xxx Grimsdalen øst (Dovre)						x*						
Xxx Strynefjellet (ny i 2020)											x	x
NOP 020 Åstdalen (Øyer)						x*				x*)		
NOP 021 Skjerdingen (Ringebu)								x*				

Resultater DNA-registrering jerv

I løpet av vinter 2019/2020 (inklusive vårperioden) ble det funnet DNA fra 24 jerver i Oppland (tab. 2). Resultater fra DNA-innsamling 2020/21 er ikke klar.

Tab 2. Resultater av DNA overvåking av jerv i Oppland/region 3

	Ant. fungerende prøver	Ant individer	Hunner/ Hanner	Individer med hovedtilhold i Oppland, geografisk midtpunkt (Rovdata)
2013	97	25	10/15	
2014	95	31	15/16	28
2015	64	27	8/19	20
2016	107	32	15/17	21
2017	84	30	17/13	19
2018	98	27	13/14	20
2019	95	24	13/14 (?)	17 (kjønnsfordeling talt manuelt på kart)
2020	118	24		15

2. Vurderinger og innstilling fra sekretariatet

Om rovviltnemndas myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriften § 8, når kravene i § 7 og de regionale bestandsmålene, jf. § 4 første ledd bokstav e, er oppfylt (tabell 3). Gjennomsnittet for 3 siste års yngling legges til grunn for å fastsette om nemnda har myndighet, jf. § 7 første ledd, andre og tredje punktum.

Sekretariatet anser at nemnda har myndighet til å fatte vedtak i saken.

Sekretariatets vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-12

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal ligge til grunn for all utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfoldet, jf. § 7, og vurderingene skal framgå av beslutningen. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8, jf. også rovviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd. Biologien og økologien til jerv er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt.

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovvilt, jf. rovviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 3/Oppland. Med 'differensiert forvaltning' menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Forvaltningsplanens sonering mellom prioriterte beiteområder og områder som er viktige for å oppnå bestandsmålene for rovvilt vil ligge til grunn for Statsforvalterens vurderinger ved saksbehandling av søknader om fellingstillatelse for betinget skadefelling. Ved å nytte differensiert forvaltning mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for jerv mener sekretariatet å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for skadefelling av jerv, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragrafene 9 og 11 anses ikke som relevante i denne sammenheng.

Sekretariatets vurdering av kvote for skadefelling

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal rovviltnemnda, ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd, gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.

Bestanden av jerv nasjonalt ligger over det fastsatte bestandsmålet. I 2020 var det påvist 63 ynglinger, det nasjonale bestandsmålet er på 39 årlige ynglinger. Region 3 ligger også over det regionale bestandsmålet med et gjennomsnitt på 6 ynglinger de siste 3 år. Det er per dato inneværende år påvist 5 ynglinger. Det regionale bestandsmålet er på 4 årlige ynglinger. Sekretariatet mener det er sannsynlig at vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen også i 2022.

For *jerv* vurderes delbestanden i fylket som rimelig stabil. Antall ynglinger varierer naturlig nok fra år til år, men ut fra DNA er viser ikke individantallet de store endringene. En regner at ca. 70 % av jerveindividene fanges opp gjennom DNA-funn det enkelte år.

Erfaringsmessig har en hatt skadefellingstillatelser gående i 3-5 ulike områder i fylket pr. beitesesong, det har imidlertid vært vanskelig å få effekt av fellingsforsøkene. Det vil være vanskelig å forutse skadeutviklingen kommende beitesesong. Den vil også avhenge av hvorvidt det blir gjennomført flere ekstraordinære uttak av jerv våren 2021. Det er så langt fjernet to hi (tisper med valper) i Ringebru og Lesja kommuner. Ut fra bestandssituasjonen i region 3, og erfaringsmessige skadesituasjoner som kan oppstå, mener statsforvalteren det er grunnlag og behov for å ha en skadefellingskvote på jerv.

Omfanget av tap av sau til jerv har vist en markert nedgang de senere årene (tab. 3) Tap av tamrein til jerv har vært begrenset (tab. 4).

Tab 3. Sau erstattet som tatt av jerv i Oppland 2002-2019.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Jerv	2079	1445	1461	2703	1927	2650	2068	1761	1319	1220	1286	1549	1238
Jerv dok	91	63	155	195	125	146	181	193	96	63	44	57	52
Totalt	4431	4259	4431	5029	4345	5897	3742	3307	2600	3209	2395	1606	1290

Tab 4. Rein erstattet som tatt av jerv

	-09/10	-10/11	11/12	-12/13	-13/14	-14/15	-15/16	-16/17	-17/18	-18/19	-19/20
Jerv	22	10	8	67	64	35	62	51	64	23	16

Lisensfelling i 2020/2021 resulterte i 2 felte jerver av en kvote på 12. Det er i tillegg foretatt 2 ekstraordinære uttak (hiuttak) ett i Ringebru og ett i Lesja.

Sekretariatet har vurdert om det er hjemmel etter § 18 b (avverge skade på avling, husdyr, tamrein) for å fastsette skadefellingskvote for jerv for fylket. Tapsomfanget til jerv må fortsatt vurderes som omfattende, og skadepotensialet må ansees som høyt med bakgrunn i det høye sauetallet som er innenfor jervens utbredelsesområde i region 3.

Sekretariatet viser til naturmangfoldloven sin vektlegging av kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsippet, jf. §§ 8 og 9, videre til pkt. 3.1 i rowiltforliket, samt til kjent avgang av jerv i Oppland de siste år.

Ut ifra skadehistorikk og skadeomfang på husdyr forårsaket av jerv, er sekretariatet av den oppfatning at rowiltnemnda kan vedta en skadefellingskvote på **4 jerv** for region 3 Oppland for 2021.

Sekretariatets forslag til vedtak

1. Om nemndas myndighet

Roviltnemnda i region 3 viser til at det regionale bestandsmålet på 4 ynglinger er nådd, og nemnda har følgelig myndighet til å åpne for skadefelling jerv i region 3. jf. §§ 4, 7 og 10 i rovwiltforskriften jf. § 18 b i naturmangfoldloven.

2. Om størrelse på kvote

For å forebygge betydelige skader på husdyr forårsaket av jerv anser rovwiltnemnda at det er behov for en kvote for betinget skadefelling i region 3/Oppland. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen om jerven bestandsstatus og -utvikling.

*Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte kvoten for skadefelling på **4 dyr** ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller for stor samlet belastning*

Forvaltningsplanen for rovwilt i region 3 Oppland vil ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser, jf. også rovwiltforskriften §§ 1, 6 og 9.